

Acésta fôia ese cate 3 côle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 10 franci cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domni co- lectori.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Nr. 9.

Brasiovu 1. Maiu 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Momente d'in istori'a moderna a Greciei. — Alessandru Hurmuzachi. — Articul agronomicu. (Fine.) — D'in pomelnicul martiriloru romani dela an. 184^{8/9}. (Continuare.) — Protocólele sied. a comit. — Publicarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Momente d'in istori'a moderna a Greciei.

Mi-am propusu a conversa cu dd. lectori astadata asupra unoru parti d'in istori'a Greciei regenerate dupa un'a cadere infricosiata de 368 sî relative tocma de 1965 ani, adeca de candu libertatea Greciei se inmormentase prin armele Romei sub ruinele Corinthului (146 in. de Is. Chr.)

Scopulu pentru care imi aleseiu inca sî acésta materia pentru acésta foia, se va cunósce mai in urma.

Stramutarea resiedentiei imperatoriloru dela Rom'a vechia la Bisantiu séu Rom'a noua in an. 330 dupa Is. Chr., nu insemna sî restaurarea libertatei eline, ci insemna cu totul altu-ceva. In a. 1453 Rom'a noua, adeca Constantinopolea, cade sub loviturile iataganului turcescu, éra capulu celui d'in urma Paleologu, sî in person'a acestuia, alu celui d'in urma imperatu Constantinu, fu aruncatu de càtra duoi ianiceri la pitiorele sultanului Mohamedu II., alu acelui tiranu cumplitu, carele versá sangele omenescu, precumu versa cineva ap'a.

Este unu lucru fórte dorerosu a constata dupa marturi'a celoru mai nepartenitori istoriografi, cà grecii dela Constantinopole, sî cá ómeni, sî cá crestini, sî cá cetatieni de statu, meritasera de multu acea sórte fiorósa, pentrucà chiaru ei o-au preparatu sî provocatu asupra'si prin ne mai auditele loru fàra-de legi si prin disparerea toturoru virtutiloru patriotice d'in midiuloculu loru. De altu-mentrea ori-cine voiesce a se convinge despre acestu adevèru tristu, are se deschida numai opulu celui mai mare istoriografu alu Angliei, adeca alu lui Edvardu Gibbon, carele aprofundase cu geniulu seu pe scriptoriiu bisantjini sî preste totu tóta istori'a imperiului romanu, precumu nimeni altulu, neci inainte, neci dela elu incóce.

Intr'aceea noi pentru unu restempu scurtu de un'a séu duoe óre se nu ne perdemu prin istori'a vechia sî stravechia a Greciei, pentrucà acea pre càtu este de interesanta si instructiva, pre atàta e sî vasta, bogata in tempu sî in materialu, in càtu studiulu ei cere ani intregi, insociti de labore grea. Asia noi pentru acuma se ne marginimu numai la istori'a mai nóna a Greciei sî se cercetamu, in ce modu po-

porulu grecescu persecutatu de alu seu destinu cá sî celu romanescu, s'a incercatu a'si ameliora conditiunea sa desperata sî a'si recastiga drepturile sale omenesci pe pamentulu patriei sale. Precumu tóte popórale cadinte, asia sî poporulu grecescu asteptase d'in un'a generatiune in alt'a, pentrucà emanciparea sa nationale se'i provina dela ajutoriulu popóraloru sî stateloru straine; elu inse totu-deaun'a sî la tóte ocaziunile s'a vediutu insielatu amaru. In fine mai virtosu dela a. 1700 inainte grecii isi concentrasera tóte sperantiele loru in Rusi'a; éra acésta o facura densii mai multu pe temeulu comuniunei religióse. Nu numai d'entre membrii familiiloru aristocratice d'in suburbea Fanarului dela Constantinopole, ci sî d'in Greci'a proprie numita asiá, sî multi ieromonachi greci, trecea in Russi'a, pentru cá acolo se prepare spiritele in favórea natiunei grecesci. Ori-candu se escá differentie serióse intre Russi'a sî Turci'a, éra mai alesu candu prorupea câte una guera intre acelea duoe staturi, grecii emigrati, cá totu atàti emissari nationali, lucrá d'in respoteri in favórea natiunei loru, sî anume casele de comercianti greci 'cu pungile loru, éra cei invetiati cu pèn'a, altii pe cale diplomatica, éra altii cá oficiari in armat'a rusésca. In acelasi tempu inse, mai multi membrii ai familiiloru d'in Fanaru se aflá in servitiu turcescu in calitate de dragomani, in misiuni diplomatice sî — se nu uitamu, in calitate de domni, séu mai dreptu vorbindu, de arendasi ai domniiloru in Moldov'a sî in Munteni'a. Multi greci se sî renegá, adeca se turcea, numai pentru cá se scape de ascutísiulu iataganului, care pe fia-ce dí rostogolea capete de ómeni la pamentu. — Se intielege prea usioru, cà acestea duoe carari divergenti, pe care apucasera fruntasii poporului grecescu, intretienea in corpulu seu una desbinare permanenta. Pre candu unora le mergea bine, séu celu puçinu de suferitu, poporulu cadea d'in reu in mai reu; desperatiunea de venitoriu se intendea cá un'a gangrena spurcata, ce rode corpulu pàna la osu, dupa care trebue se urmeze dissolutiunea, adeca mórtea.

Cu tóte acestea, greciloru le mai remasesera duoi muri tari, inlainturulu carora poporulu, masele, glótele, se retragea sî se apará cu óresicare sperantia, cà luptandu in lainturulu acelorasi, isi voru recastiga órecandu libertatea loru nationale, séu póte chiaru sî

existenția politică de stat. Acei doi muri era religioasă și limbă națională. Poporul știa această mai mult numai prin instinct și prin obiceiurile tradiționale pastrate în succesiunea generațiilor. Într-aceea pușinii barbati greci, cari prin ajutorul științei, prin călătorii și experiența mare ajunseseră la conștiința demnității de om și de drepturi naționale, începuseră a pricepe, că în unu stat barbar precum era imperiul otoman, sclavii voindu a se emancipa pe deplin, au trebuit de cultură științifică, care se intrăca departe pe a despotului lor, precum și că caracterele trebuie se se corectă și moralitatea se se restaure întru toată puritatea sa. Alții d'în contra lipsiti de ori-ce patență, la toate ocaziunile câte li se pareă bene venite, luă recursu la arme. De aici se nascuă asiază numita clasă a Kleftilor. Această clasă de oameni neci-una dată n'au voitu a recunoște dreptul domniei Osmanilor preste pământul Greciei, ci d'în contra, au numit și au tractat pe turci totu-deaun'ă că pe niște banditi barbari, cari aru trebui esterminali cătu s'ar putea mai curendu și cu ori-ce mijloc. De aceea kleftii își consideră profesiunea lor de banditi că unu merit și sacrificiu adus pentru limbă și religie. Totu asiă cugătă și acei locuitori ai mai multor insule grecesci, cari se ocupa de corsarie (piraterie). De aici luptele sângeroase între kleftii d'în munti și piratii de pe mare cu osmanii, n'au încetat neci-una dată. Despre crancenia acelor lupte își poate face ori-cine idee, în data ce va reflecta, că fie-care popor tractă pe celalaltu de banditu și chiaru de fiera selbatecă. Ură d'între turci și greci, seu și mai chiaru vorbindu, d'între mohamedani și creștini în genere, ajunse a fi proverbială.

Familia Mavrocordatos este ună d'în acelea, prin care providența dădăscă lucra uneori spre a scăpa pe unu popor de pierire, seu înca a'lu scote d'în barbaria la lumina și la ună sorțe mai de suferință. Despre mai multi membri ai acelei familii se poate dice cu totu dreptu, că ei au fostu barbati nascuti și pentru pînă, adeca pentru știință, și pentru acțiune, adeca pentru a administra, guvernă, înca a și combate cu armă în mână. Asemeni calități împreunate la unu loc în aceleasi persoane, sunt foarte rari în viața poporalor. Despre celu mai vechiu Mavrocordatos, carele este memorat în istoria poporului grecesc, se știe numai atât, că l'a chemat Nicolae, că fusese nascut la a. 1599 în insula Chios, unde părinții sei au avut funcțiune de asiază numită „deputat”, că de acolo venise la Constantinopol, unde se căsătorise cu veduvă unu domn românesc, anume Roxanda d'în casă Σιαρλάτος. Cu atât mai multu se știe despre Alessandro, fiul lui Nicolae. După Alessandro învețise la Padua și Bologna, scrisese și ună carte despre circulațiunea sângelui, era apoi reintorcându-se la Constantinopol se făcu profesor de filosofie și de medicină la școlile grecesci, înființate de unu Manolache. Acelea

școli fuseseră destinate a reversa lumina mai copioasă decât școlile patriarhiei, întru întunecimea, în care până la Mavrocordatos orbecă nu numai poporul, ci și aristocrația grecescă d'în Fanaru. De și grecii își mai conservaseră înca și alte școli pe la monasterii și în insule, pe la locuri mai aparate de tiranie, dară fiindu-că în acelea se propunea știința pușină, și aceea înca numai în limbă elină antică, de aceea cultura d'în țările nu putea pătrunde la popor. Limbă grecescă nouă era foarte multu desprețuită de călugari și de dascăli, cari o numea „dialectu canescu”, bună-ora precum își batea joc până mai deună-di de limbă românească unii procopsiti, cari o numea limbă rancedă, d'în cauza că ea nu sună întocma că cea latină. Preste această mai alesu călugarii află mare plăcere de a perde orele scolastice cu dispute religioase, certându-se cu latinii și cu protestanții apusului. Se înțelege prea bine, că națiunea d'în asemenea instituțiune nu putea trage neci-unu folos practic, ci d'în contra, partea cea mai de spirit a țării se perde în speculațiuni metafizice sterile, și asiază li se trecea viața, fără că se știe pentru ce au fostu pe lume. Alessandro Mavrocordatos se decise a împinge pe conationalii sei către alta cale. Elu adeca pe lângă ce scrisese și publică ună rhetorică, ună gramatică, cumu și istoria evreilor și a Romei, apoi mai îndemnă pe greci, că se începa a și cultiva limbă lor vulgară, până acilea desprețuită, era cu ajutorul acesteia se se reintorcia la cea antică, la clasicii elini, se înveție d'în aceea, ce însemna libertatea spiritului, pentru că numai celu ce o are pe această, poate spera și libertatea politică și națională. După modelul școlii nouă dela Constantinopol se mai deschiseră și altele în insula Patmos, în cetățile Adrianopol, în Ianina, Larissa, Salonichi (Tessalonica), Turnova.

Între acestea Alessandro Mavrocordatos, carele făcuse cunoștință bună cu mai multi turci fruntași, la recomandarea fratelui vitregu alu marelui vezir ajunse alu doilea dragomanu alu Porței, lângă faimosul Panaiotache Nicusios, cu care avuse a face multu și nefericită țării noastre, apoi înainte la rangul de logotheta, și în fine marele vezir Kioprili Achmet ilu puse în funcțiunea de mare dragomanu, în care mai înainte fusese numai unu grec, adeca susu numitul Panaiotu. Treizeci de ani s'a susținut Alessandro Mavrocordatos în acea funcțiune periculoasă; era tractatul dela Carlovit încheiatu la 26. Ian. 1699 între Leopoldu și între sultanul Mustafa II. este productul minții lui, cu care îndestulă pe ambele părți asiază, în cătu Leopoldu ilu înalță la rangul de principe, era sultanul ilu titlă „Mahremi Esrar”, adeca secretariu intimu. În calitatea sa de funcționar turcescu Alessandro M. prin mijlocirea și rogămintele sale scăpă pe multime de creștini și anume greci dela turci și de ascutisii sabiei. Ce e dreptu, că până la betranțele sale nu scăpă neci Ales. M. de prepuzuri și de persecuțiuni turcesci, până

atunci inse elu apucà de inpinse pe natiunea sa unu stadiu bunu pe calea culturai sî a emanciparei înainte. Cei doi fii ai lui Alessandru, adeca Nicolae sî Constantinu, au ajunsu la domni'a tieriloru romanesci. Nicolae a infientiatu tipografia sî scóle, in care se invetiá grecesce sî latinesce, éra Constantinu a desfientiatu in ambele tieri sclavi'a feudale, care se incuibase sî acolo, a emancipatu pe tierani dandu-le libertatea migratiunei sî defigundu robot'a numai la 12 dîle (174^{7/8}). Totu acestu domnu a introdusu mai antaiu sî cultur'a papusioiului in tierile romanesci. Intr'aceea istori'a domniei fratiloru Mavrocordatu in tierile romanesci nu se póte intretiese la loculu acesta. Destulu atàta, cà famili'a Mavrocordatos trece la greci cu totu dreptulu de urditóri'a sî adevérata patróna a regeneratiunei loru nationale. Pe urm'a acesteii familii resarí la greci cá d'in pamentu un'a serie lunga de scriptori nationali, d'intre carii mai insemnati au fostu: Samuilu, patriarchulu Constantinopolei, Dorotheos d'in Mitylene, Alhanasios Ipsilantis, I. Rhizos, S. Caradgea, Mano, G. Changerí, apoi mai pre susu de toti cei doi corfioti, preotii Eugenu Bulgaris sî Theotokis, representa juneti'a literaturai neogrecesci. De aci incolo grecii incepura a se emancipa totu-una data de necalitele dispute calugaresci, pentrucà li se dede ocaziune ampla de a se ocupa mai alesu cu istori'a, cu philologi'a sî cu scientiele exacte, de care mai virtosu insulanii cá corabieri, trebuia se simtia mare lipsa. Fiendu-cà inaintarea in scientia sî cultura cere sî midiuloce materiali, asia multi greci literati se ocupá totu-una-data sî cu comerciulu. Asia intre altii Rhigas (a. 1753) vení dela Phelestinae d'in Thessali'a cá comerciantu la Bucuresci; dara fiendu-cà elu in patri'a sa apucase a'si castiga cunoscintie frumóse, sî cunóscea bine limb'a francésca, in capital'a romanésca se facù dascalu de limb'a gréca sub protectiunea lui M. Sutsos. Dupa proruperea revolutiunei francesci Rhigas trecù la Vien'a, unde cá poetu compuse câteva poesii in limb'a neogréca, care pàna in dio'a de astadi se audu in gurele kleftiloru sî ale palicariloru. *Αὐτὸ παιδὲς τῶν Ἑλλήνων* (marseillesa) *Ὁς πότε πᾶλλικαρία* s. a. Preste totu ideile sî evenimentele francesci rapea pe multi greci spre calea emanciparei nationale prin arme. D'in contra inse, barbati eruditi cá Zambelios, cá Rhisos Nerulos, Athanasios Christopulos acelu nou Anakreon alu greciloru, sî altii cá acestia, era de opiniune, cá ei se remana pe cararea aratata loru de famili'a Mavrocordatos; precumu sî cà natiunea grecésca nu are se'si astepte a sa emancipare neci dela Russi'a, neci dela Franci'a; in fine cà alergarea prea iute dupa idealuri politice ii va intardia sî chiaru periclita proceßulu regeneratiunei sale. „Ajutoriulu a carui lipsa mare o simtimu noi,“ dícea acei greci literati, „trebuie se'lu cautamu in noi insine, se'lu scótemu d'in capetele sî d'in ânimele nóstre, éra se nu'lu asteptamu dela straini.“ (Va urma.)

Alessandru Hurmuzachi.

D'in „Panteonulu romanu.“

Care romanu càtu de puçinu luminatu, nu numai d'in provinciile austriace, ci si d'in Romani'a libera si d'in Bessarabi'a, se nu cunósca marile merite si maretiele fapte ale familiei Hurmuzachi?

Acésta familia se trage dupa mama d'in famili'a Movilesciloru, d'in care au statutu odinióra nu numai domnitori vestiti in Moldov'a, ci si capi ai bisericeii dreptu-credintióse resaritene.

Domnitorii Moldovei d'in famili'a Movila au fostu urmatorii: 1) Ieremi'a Movila 1595—1607; 2) Simeonu Movila 1607—1609; 3) Constantinu Movila 1609—1610; 4) Gavrilu Movila 1618—1619; 5) Moise Movila 1630—1631.

Ér capu bisericescu d'in acésta familia domnitória a fostu prea-renumitulu Petru Movila, arhiepiscopulu Chievlui, carele a pusu temelie la academiele teologice in Rusi'a si carele pre la an. 1642 singuru a mantuitu biseric'a resariténa dreptu-credintiósa de eresulu calvinescu. Pre acelu tempu adeca se aflá patriarchu la Constantinopole prea-santi'a sa parintele Lucaris. Acesta, adaptatu fiindu intru invetiaturele calviniloru, le primise de ale sale si le si propuse pentru tóta biseric'a resariténa in unele scripture ale sale. De si in privinti'a astoru scrisori se tienura mai multe sínóde la Constantinopole, la Ierusalimu si pre aiurea, cari condamnara simplu invetiatur'a cuprinsa intr'ensele, totusi intre toti patriarchii cei de atunci ai bisericeii resaritene nu se aflá neci unulu in stare a compune o carte, prin care se restórne cu temeiu retacirile calviniane, cuprinse in acele scripture. Acestu servitiu mare si neasemenabilu ilu facù bisericeii numai romanulu Petru Movila, carele compuse in limb'a gréca si latina cartea numita: „Marturisirea credintiei bisericeii dreptu-credintióse resaritene,“ in care resturnà cu temeiu tóte invetiaturele calviniloru si stabili credinti'a crestina apostolica nestramutata, cumu ni-a remasu ea dela mantuitoriulu lumei si dela apostoli. Apoi se adunà unu sinodu provincialu la Iasi prin starinti'a metropolitulu Moldovei Varlaamu in an. 1643, carele se tienù sub presiedinti'a patriarchului dela Constantinopole Parteniu. Acestu sinodu fu compusu d'in toti arhiepiscopii, episcopii, archimandritii si toti alesii bisericeiloru dreptu-credintióse d'in Rusi'a, Moldov'a, Romani'a si Ardealu si d'in comisarii mireni ai domnitoriului d'in Moldov'a si d'in Romani'a. Sinodulu primí cartea lui Petru Movila, si de atunci, traducènduse ea in tóte limbele credintiósiloru tienetori de biseric'a resariténa, s'a facutu norma si îndreptariu, dupa care se compunu tóte catechismele religionarie ale bisericeii resaritene d'in tóta lumea.

Deci dara se intielege de sine, de unde resaru atàtu talentele cele inalte, càtu si simtiementele cele ferbinti religionarie, morale si nationale ale acestei familie; adeca intr'ensa vietinesce traditiunea familiara, remasa d'in tata in fiu, „cà se se jertfésca cu avere,

cu trupu, cu sufletu cu totu pentru biseric'a nationale si patri'a cea romana,“ pentru cari strabunii lor, cá domni ai terei si capi ai bisericei, inca si-au versatu sangele, si candu a cerutu trebuint'a, si-au jertfitu totu ce au avutu fara sfiala si fara crutiare.

Dorintiele cele mai ferbinti ale acestei familie si nesuintiele ei cele mai neadormite au tientitu pururea spre aceea: „cá se apere religiunea strabunésca nevetamata, se aduca biseric'a la cea mai inalta inflorire, se descopere drepturile natiunei si se le apere cu tóte midiolócele legiuite ce-i steteau in putintia, se inainteze desvoltarea si cultur'a natiunei, si asia se-i sporesca totu mai multu fericirea si inflorirea in totu ce este adeveratu bunu si frumosu.“

De aceea si-a impartitu acésta familia atátu de pretiósa romaniloru pre fiii sei in tustrele provinciele romane médi-nóptiale, in Besarabi'a, Bucovin'a si Moldov'a, cá asia se destepte pretutindenii spiritulu vietiei nationale celu amortitu de fatalitatile temporiloru si ale impregiariloru.

Asia buna óra, cá se atingemu numai pe scurtu macaru unele d'în maretiele fapte ale familiei Hurmuzachi, ea a fostu care a avutu curagiulu se dea in mai multe rînduri petitiuni la imperatulu, cá drepturile Bucovinei, acestei tieri pazite de Dumnedieu, se se pastreze intocma dupa patentulu domnului Moldovei Gregoriu Ghica, in cari drepturi s'au aflatu ea candu a venitu sub Austri'a, adeca la a. 1775. Eudociu Hurmuzachi, vornicu mare, parintele familiei de care vorbimu, a primitu in cas'a sa cu bratie deschise si cu ânima iubitoria pe toti romanii d'în tóte tierile romane, de ori-ce stare se fia fostu ei, si avea bucuria nespusa se aiba in cas'a sa pururea óspeti, asia in càtu déca se templá se n'aiba pre nime la mésa, se socotea nefericitu; d'în acésta cauza boierii moldoveni au numitu cas'a lui Hurmuzachi „cas'a lui Avraamu.“ Dar inca si mai multu: asta ospitalitate sincera si crestinésca era pururea impreunata cu unu scopu nobilu si inaltu; in cas'a lui Hurmuzachi se desbateau pururea si se desbatu inca interesele cele mai vitale ale natiunei romane, si anume: cumu se se inainteze cultur'a nationala, intelectuala si morala pe la toti romanii si cu deosebire in Bucovin'a; aici era unu isvoru de intielegentia si unu foculariu de tóte scientiele, la care se adapau si se incaldiau toti accia, cari aveau fericirea de a cerceta acésta casa binecuventata; de aici spiritele luau o directiune noua plina de sboru, si ânimele incepeau a bate mai caldu romanesce si se inzestrau cu o iubire puternica si infocata pentru totu ce era si se numia nationalu; de aici a purcesu si purcede inca initiativa la tóte pasurile, cari tîntescu spre radicarea culturai in tóte ramurile ei si la aperarea drepturiloru si intereseloru nationale romane; in cas'a familiei Hurmuzachi s'au desbatutu necontentitu causele cele mai inalte ale drepturiloru natiunei romane, si in deosebi ale principatelor Dunarene romane, intemeiate pe tractatele stravechi. Chiaru pentru acésta a si indreptatu prove-

dinti'a dumnedieésca impregiarile asia, cá in adunarea generala d'în Moldov'a la 1857 a prochiamatu drepturile neatarnarii Moldovei unulu d'în asta familia, adeca marele vornicu Constantinu Hurmuzachi, carele mai inainte facuse caletorii in tere departate pâna in Angli'a la cetatea Oxford, unde a aflatu tractatulu inchiaiatu intre Petru celu Schiopu Domnulu Moldovei si intre Elisabet'a, regin'a Angliei, carnu pe la capetulu vécului XVI (1580), prin urmare cu vreo sieptedeci de ani dupace au inchiaiatu moldovenii si anume domnulu Bogdanu antaiulu tractatu cu turcii la an. 1513.

In cas'a familiei Hurmuzachi s'a pastratu pre langa religiunea strabuna inca si nationalitatea cu tóta scumpetatea si in tóta curati'a ei. Asia buna-óra in restempulu intunerecului, alu asuprirei si alu sugrumarii nationalitatiloru (1845 1848), pe candu prin politica straina se facuse, cá romanului bucovinénu se-i fia rusine a se numi romanu si a vorbi dulcea sa limba romana: pe atunci in sinulu familiei Hurmuzachi nu numai cá se vorbea limb'a romana, dar se si tieneau consultari, cumu s'aru poté destepta in Romanii bucovineni simtiemente nationale, consciintia nationala, cá se scia si ei cine au fostu strabunii lor si càtu de mari ómeni au fostu accia, si asia se incépa si densii a duce o vietia spirituala nationala, vrednica de stranepotii lui Stefanu celu Mare si ai lui Petru Movila s. a. Cu acestu scopu s'a lucratu la a. 1848, cá se se faca petitiune generala de càtra toti locuitorii terei, adresata càtra imperatorulu si càtra diet'a imperiala, cá se se pazésca drepturile terei ce le-a avutu ea d'în vechime, dupa care cerere s'a castigatu despartirea Bucovinei de Galiti'a si catedra pentru limb'a si literatur'a romana la gimnasiulu de susu d'în Cernauti.

Pentru cá se póta apará atátu drepturile Bucovinei esplicate in petitiunea generala, càtu si tóte drepturile politice nationale ale romaniloru d'în tóte provinciele locuite de densii, publicara duoi fii ai acestei familie stralucite, Georgiu si Alessandru, renunit'a gazeta „Bucovin'a“ in limb'a romana si in cea germana, si asia, pre candu in decursulu a. 1848—1850 incetasera si amutisera tóte gazetele romane d'în tóte provinciele, in Ardélu pentru revolutiunea unгурésca, in principatele Dunarene pentru ocupatiunea rusésca, mai remanendu acolo numai buletinele oficiale, pre atunci fratii Hurmuzachi singuri aperara cu curagiu, cu intieptiune si cu solidaritate drepturile toturoru romaniloru, atátu inaintea gubernului, càtu si inaintea intregii Europe. Starea nesametatii fratiloru Hurmuzachi, interesele mosiei lor si caus'a comuna apesatória a impregiariloru de pe atunci, facura se inceteze gazet'a „Bucovin'a“ la an. 1850. Cu tóte acestea Hurmuzachianii nu incetara neci unu minutu a lucrá cu tóte chipurile si midiolócele spre aperarea drepturiloru nationale si spre desteptarea simtiementeloru nationale in toti fiii natiunei romane, cu cari veniau in atingere.

Déca provinci'a „Ducatul Bucovinei“ isi are nea-târnaarea sa de câtra provinci'a polona Galiti'a si este o provincia coronala imperatésca d'in Vien'a, avendu gubernulu seu si diet'a sa propria, — acésta inca s'a facutu mai alesu prin neadormit'a activitate a familiei Hurmuzachi, a fratiloru Eudossiu, Georgiu si Alessandru, cari nu s'au odichnitu, cu tôte pedecele cele mari, pâna ce nu i-au castigatu dela dreptatea imperatului asta positiune meritata.

Famili'a Hurmuzachi astadi se compune d'in urmatorii membri, d'in dómnele Efrosin'a maritata Petrino, Saff'a maritata Sturza, si d'in domnii Constantinu, carele petrece in Moldov'a, Eudossiu, capitanulu tiei, Georgiu, presedintele societatiei literarie, Alessandru si Nicolau. Meritele, espuse pe scurtu pâna aici despre intrég'a familia, se aplica la fia-care medulariu alu ei in parte.

Acumu voimu se mai adaogemu unele trasure speciale d'in viati'a domnului Alessandru Hurmuzachi.

Densulu s'a nascutu in Cernauti la 13. Augustu 1825. Studiele gimnasiale si cele filosofice si le-a absolvitu in Cernauti, ér cele juridice la universitatea Vienei, in cursulu carora i s'a recunoscutu pretutindeni si de câtra toti inaltulu si deosebitulu geniu, cu carele este inzestratu pentru tôte ramurile scientieloru. Dupa absolvirea studiiloru sale s'a devotatu cu totulu sustinerei si apararei toturoru causeroru si intereselor nationale. Carier'a sa literaria si-o incepù cu publicarea renumitei gazete „Bucovin'a;" dupa încetarea acesteia scrise mai multe articole de interesu comunu nationalu si le publica prin alte foi periodice de pre aiuri; compuse mai multe brosiurelle, desbatendu si aparandu intrensele cu o insufletire invapaiata, strabatatória si convingetória interesele de cultura nationala in Bucovin'a. Nu se afla neci unu interesu nationalu, fia politicu, fia bisericescu, fia de cultura scientifica, cari se nu fia purcesu d'in ânim'a domniei sale cea plina de simtiementele cele mai nobile, séu cari ce nu fia aflatu in domni'a lui pre celu mai caldurosu, mai tenace si mai statornicu aparatoriu si spriginitoriu. Alessandru Hurmuzachi ardea si arde inca si pâna in dio'a de astadi, cá unu focu cerescu, tóta nepasarea si amortiel'a d'in tenerii romani, cu cari vine in atingere, si nasce intr'ensii simtiemente nobile de totu feliulu, luminandu-le conscienti'a nationala si desteptandu'i spre o viétia politica, nationala si spirituala mai démna de ei, cá stranepoti ai unui Mihaiu Vitézulu. Asia desteptase elu, impreuna cu amiculu seu Arone Pumnulu, in tenerii romani gimnasisti d'in Cernauti dorinti'a de a-si cunoásce istori'a natiunei, si mai alesu cea d'in laintru, cea sufletésca, adeca istori'a literaturei nationale, si de aceea se apucà tenerimea gimnasiala pe la anulu 1856 de-si infientià prin spriginulu dlui Alessandru Hurmuzachi si prin contribuiri, de-si mice, numai cu cruceri, facute intre sine, o biblioteca curatu romana, in care s'a adunatu pâna acuma unu numeru considerabilu de cartile cele mai insemnate ale literaturei

romane. Acesta este unu isvoru limpede, d'in care isi scotu tenerii gimnasisti, cá albinele mierea d'in flori, o cultura dulce si curatu nationala.

Punenduse in lucrare infientiarea „Reuniunei romane de lectura“ in Cernauti in anulu 1861—1862, care de altu-mentrea dela inceputu urmarea scopulu de a se preface in societate literaria, Alessandru Hurmuzachi a luat parte cea mai activa, si prin zelulu si staruinti'a si indemnulu lui a intratu acésta societate in viétia la 1. Maiu 1862 spre bucuri'a toturoru romaniloru bucovineni. Fiendu elu alesu in anulu d'antaiu de vicepresedinte alu acestei reuniuni, inaintà interesele ei cele adeverate cu tôte midiulócele legiuite, ce-i steteau in putintia, si prin indemnarile sale ii castigà curându unu fondicelu de sustinere. Pecatu numai, cá starea sanetatiei sale nu i-a ertatu se primésca si mai departe presiedinti'a acestei societati, pe care inse densulu o spriginesce atátu materialu, câtu si spiritualu si moralu cu unu devotamentu fàra margini, si tôte articulele sale, publicate in fói'a acestei societati, suntu o icóna viua a nesuintieloru si a simtiementelor de cari este pré-petrunsu. In an. 1866 densulu fu numitu membru alu societatiei literarie d'in Bucuresci cá reprezentantu alu romaniloru d'in Bucovin'a. Asemenea fu dumnealui numitu, dupa propunerea consistoriului dreptu-credintiosu resariténu d'in Cernauti, de câtra gubernulu tiei cá medulariu alu comisiunei pentru adoptarea si compunerea cartiloru scolastice reale in limb'a romana.

Deci Alessandru Hurmuzachi, potrivit traditiunei familiare apucate si eredite dela buni si strabuni, s'a jertfitu si se jertfesce necontentu pentru apararea drepturilor nationale, pentru desvoltarea natiunei romane si pentru asiediamentele ei de cultura si de fericire. Dea cerulu, cá simtiementele si zelulu acestui barbatu nobilu se vietuésca pururea intre toti fiii natiunei romane, — si fericirea ei va fi asigurata.

Iosifu Vulcanu.

PS. Acésta biografia a fostu scrisa in a. 1868. Astadi Alessandru Hurmuzachi nu mai este. Elu a muritu la $\frac{8}{20}$. Martiu, urmandu fratelui seu Constantinu, reposatu cu doui ani inainte. Asia se stingu cei mai buni fii ai tei, o Romania! Fie-le tierén'a usióra, precumu le este eterna memori'a!

„Column'a lui Tr.“

Articlu agronomicu.

(Fine.)

Plantele nu numai atunci candu lipsescu nutrimentele in pamentu, séu nu suntu asimilabili (descompuse si putredite de ajunsu), nu voru potea prospera, dar si in acelu casu, déca va lipsi numai un'a substantia nutritória (intregitória). A preveni dar aceste inconveniente e chiamarea principale a culturai plantelor. Dandu noi pamentului inderaptu ceea ce iamu detrasu, vomu restitui éراسi compusetiunea-i interióra

si vomu implini primele conditiiuni pentru crescerea unei noue generatiuni de plante. Cu câtu vomu implini noi acést'a mai cu acuratetia, cu atátu va fi sí sucessulu mai imbucuratoriú si mai siguru. Tóte acele mediulóce, care nu inpiedeca productivitatea pamentului, séu cu alte cuvente, care i sustienu rodirea séu o marescu, ne suntu cunoscutu sub numele colective gunoiu. Inse fiendu-cà caus'a nerodirei jace, dupa cumu mai susu s'a aratatu, séu in lips'a totala, séu partiala a mediulóceloru nutritórie, séu intr'aceea, cà preste totu provisiune este, nu inse in formele corespundietórie, pentru aceea si cuventulu gunoire se imparte in duoe parti: a) gunoiu in sensulu mai strinsu alu cuventului este totu ce se transporta pre locu spre a intretiené séu marí fertilitatea (rodirea); b) gunoire prin agru insusi, séu aplicarea mediulócelora apte de a preface provisiunile in pamentu accesibile pentru planta. Ací subintielegemu si acele operatiuni, cari se receru pentru cá pamentulu se póta servi de statiune pentru plante (amelioratiunile, lucrarea pamentului etc. etc.).

Amelioratiunea (inbunatatirea) se póte face in mai multe feliiuri, d. e. déca presaramu varu séu marga varosa pre unu locu lutosu (cleiosu), séu humosu, in care casu calitatile fisice ale pamentului se imbunatatescu, pamentulu devine mai tieranosu, mai pufaiosu. Pre langa acésta varulu servescu si de nutrimentu directe si indirecte, accelerandu descompunerea celoralte mediulóce nutritorie, prin ce le face mai asimilabili. Ar fi prin urmare de doritu a se provedé mai adese cu varu locurile lutóse séu humóse, de cumu s'a intemplatu acésta pàna acumu. Unu pamentu lutosu se póte ameliorá si cu nisipu si vice-versa, nu inse si unu locu humosu.

D'in tóte acestea dar se vede, cà terminulu gunoire e mai estinsu, de cumu se judeca de comunu, de óre-ce cuprinde in sine nu numai gunoiulu in sensulu vulgariu, ci si ameliorarea in privinti'a fizicala si lucrarea pamentului conformu definitiunei de mai susu.

Analís'a chemica ni-a aratatu, cà escrementele vertóse si fluide mestecate cu asternutul, suntu gunoiulu celu mai corespundietoriu, cà-ci contienu tóte conditiiunile recerute pentru crescerea si desvoltarea rentabile a planteloru; va se díca ací se afla nu numai nutrimentele mineralice, dar si cele organice contienatórie de nitrogenu (plastice) si respiratorie, care servescu organismeloru pentru resuflare, incaldire, cumu e zacharulu, unsórea, amilulu (sterculu séu scrobela), clestrinulu etc.. Aceste substantie in partea cea mai mare vinu d'in pamentu, unde trebuie érasei restituite, déca voimu cá ostenelele nóstre se aiba sucessulu doritu si se nu fia zadarnice.

Scienti'a si esperienti'a ni-a facutu cunoscutu procesulu vietiei animalice si vegetale, ni-a aretatu procesulu schimbarei materiei in plante si animale; nu mai puçinu au constatatú, cà d'in plantele consumate prin animale tóte partile mineralice ale nutretiului se

separéza in forma de escremente virtóse (balegi) si fluide (udulu), precumu si partea cea mai mare d'in cele contienetórie de nitrogenu, pre candu cealalta parte se eshala si transpira prin plumani ori piele. Ací au servitu cá obiectu de scrutare individi crescuti si desvoltati deplinu, éra nu de aceea cari se tundu, se mulgu, séu cari inca suntu teneri. La acesti'a e altumentrelea. Acumu dara voru fi mai puçinu pretióse escrementele, pentrucà substantiele nutritórie trebuie se servésca la formarea laptelni, a lanei si la desvoltarea organismului. Urinulu (udulu) e mai pretiosu decâtu balegile, cà-ci contiene mai multu nitrogenu; si acésta nu e greu de priceputu, de óre-ce prin elu se departa (separa) d'in corpu tóte materiale utilizate (strícate), cari au servitu la construirea si repararea organismului animalicu, pre candu in balegi aflamu numai substantiele mineralice (nemistuibili) si d'entre nitrata (albuminate) numai acelea, pre cari organele mistuiri n'au resbitu se le mistuiesca. Casulu d'in urma obvine candu vitele capeta prea multu de mancare, ce inse la noi nu se prea intempla, ba observàmú cu dorere chiaru contrariulu. Nu se póte destulu intoná, câtu lucra de intieptiesce economulu mestecandu escrementele viteloru cu cele d'in esitori (aborturi), care suntu cu multu mai bogate de midiulóce nutritórie pentru plante, fiendu-cà nutrementulu omului e mai concentratu, mai bunu. Cu acésta mistura i-se redau pamentului tóte partile de grâu, curudiu (papusioiu), cartofi, carne etc., cari au servitu de nutrementu.

Spre proba servésca aici o analiza midiulocía (diametrála) publicata de Saves si Ghilbertú despre contienutul escrementeloru unui omu pre tóta diu'a si cari tóte devinu pentru cultura perdute. Greutatea (cantitatea) e data in grame, d'in care unu puntu contiene 560.

Preste totu:	Subst. usc.	Subst. min.	Nitrogenu.	Fosfate.	Cali.
Urinu					
1156.6	54.16	13.57	10.95	5.00	3.00
Escrete vértóse					
133.0	30.33	4.46	2.13	3.24	0.80

D'in acesti numeri vedemu, cà 2 1/2 loti de substantia pretiósa perde economi'a rurale dela unu omu pre tóta diu'a, si acésta perdere se suie intr'unu anu la 285 de punti. Cu adeveratu, o gresiéla neiertata comite economulu nefacéndu intrebuintiare de aceste substantie folosítórie. Economulu de campu trebuie se tientésca intr'acolo, cá cu tóte midiulócele putentióse se-si marésca venitulú, se-si imbunatatesca starea, cá se póta traí mai usioru si mai indestulitu. Depinde dela densulu, cá adunandu cu diligentia tóte escrementele, tóte remasitiile animalice si vegetali, precumu si cele mineralice (cumu e tin'a de pe drumuri), nu numai se restituie compusetiunea conturbata a pamenturiloru sale, ci se le si urce poterea; asia cu atátu mai multu voru fructifica.

Analís'a chemica ne arata cu precisiune, câtu avemu se dàmú pamentului in forma de gunoiu in-

dereptu dupa o recolta d. e. de 50 de galete de grâu, 100 de cucurudiu, séu dupa câtu a consumatu unu bou, calu etc. Asiá numai vomu restitui bilantiulu pamentului si vomu avea o rãdire durabila. D'in contra, o economía care gresiesce in contra restituirii intregitãrie, duce la esaurirea agrului si la seracirea tieriei.

Adeveratu cã midiulãcele nutritãrie mineralice se potu restitui prin substantie de natura mineralica, cumu suntu varulu, gipsulu, marg'ã, cenusiã de totu feliulu, remasitiile de sari, salpetrulu (salitr'a), vitriolulu; inse dupa cumu de sine se intielege, aceste materii nu potu se aiba pentru economía rurale asiã o valãre mare, de òre-ce, de s'ar aflã in cantitate câtu de mare, totusi cu tempulu ar disparea, pre candu pre de alta parte escrementele animalice rotinduse quasi intr'unu circulu, oferu unu isvoru nedescababile de gunoiu, cu ajutoriulu caruia economulu lucrãndu cu intieptiune si pricepere, pãte produce mereu fructe rentabili.

Calitatea escrementeloru vîrtãse depinde dela nutrementu, mai alesu ce privesce substantiile mineralice, precumu si dela speciã animaleloru. Nutretiu verde, zamosu produce escremente noi; oile dau escrementele cele mai vîrtãse, apoi urmédia caii, vitele cornute, porcii si sburatãriele domestice. Escretele cestoru d'in urma (gãinatii) esu mestecate cu urinulu, nu cã la cealalte separatu. Se descompunu usioru, in apa suntu fãrte solubili si contienu multe substantie necesarie pentru plante. Caus'a cã posedu unu efectu asia potinte, e de a se cautã acolo, cã sburatãriele, mai cu sãma porumbii, gainele, se nutrescu aprãpe numai cu grautie, vermi si insecte. Se recomanda tare la tabacu, macu, curechiu, canepa, inu si la cepãse. Mai incolo are inriurintia la calitatea gunoiului si acea impregiurare, dãca urinulu remane in balegi, séu se aduna separatu.

Escrementele viteloru cornute suntu umede bini-sioru, ele contienu 80—85 procente de apa, d'in care cauza se si descompunu mai cu anevoia, cã a le caloru si a le oiloru. Kalí se afla in ele 1—2 % (procente), era nitrogenu preste $\frac{1}{2}$ %.

Aici e locul a aduce inainte unu casu singulariu despre perceptiunea nitrogenului d'in nutretiu in forma de proteinu (albuminate) si separarea-i d'in corpu, pentru cã se ne potemu face o idea despre acestu procesu. Dupa esperimentarile lui Henneberg si Tohmanu unu bou camu de 10 centenarie (mãji) nutritu unu anu cu fenu de pe livedi, care a contienutu 124.1 punti nitrogenu, au separatu d'in astu 124 punti in 117 centenarie de balegi 47 $\frac{1}{2}$ punti si in 62 $\frac{1}{2}$ cent. urinu 51 punti de nitrogenu, séu cu totulu 98 $\frac{1}{2}$ punti, va se dica 79 % d'in câtu contienuse nutretiuulu, 21 % dar s'au eshalat si transpiratu. Hofmaister au aflu cã o oie de 87 punti nutrita totu cu d'acestu nutretiu si totu atãta tempu, au perceptu 13.7 punti nitr., d'in care in 14 cent. de escrete vîrtãse si in 4 $\frac{1}{2}$ cent. fluide au separatu cãte

5.8 punti; cu totulu dar 11.6 p. nitr. séu 84.7 %. Aici vedemu, cã numai 15.3 % devenira perdute. Totu dupa acestu observatoriu au separatu unu calu de 8 cent. nutritu cu fenu, ovesu si paie taiete, care tãte contienura 65.3 p. nitr., in restempu de unu anu in 67.9 cent. balegi 19.3 p. si in 22 cent. urinu 36.5 p. nitr.; preste totu dar 55.8 p. séu 82.2 %. D'in tãte aceste vedemu, cã escretele de bou in stadiulu prãspetu contienura 0.55, cele de óie si de calu 0.62. si in urinu numai s'au aflu la bou 0.8, la óie 1 si la calu 1.6 % nitr. Balegile viteloru cornute se mesteca fãrte usioru cu asternutul, fiendu-cã suntu mai apãtãse, mai coerente. De aceea neci nu se potu descompune asia iute, cã cele de oi si cai. Se recomanda fãrte in pamentu caldurosu (nisiposu) tierinosu.

Gunoiulu de oi si de cai este aprãpe de doue ori mai pretiosu cã celu de boi, se si descompune mai curendu, d'in care cauza este si mai folositoriu pre unu locu lutosu (cleiosu).

Mai rationalu ar fi, candu s'ar potea carã gunoiulu prãspetu pre locu; atunci perderea substantieloru pretiãse s'ar reduce la unu minimum; inse de òre-ce acãsta d'in mai multe cause lesne de splicatu nu se pãte efectua, gunoiulu pãna devine in stadiulu normalu, nu prea putreditu, perde camu 10—12 %. Lasanduse gunoiulu in gramada pãna devine cã brãndiã, perde 50—60 % si devenindu humiformu, perde 85 % asia, cã acumu au mai remasu 15 %, séu d'intr'o suta de centenarie au mai remasu 15. Dãca dar putredirea totala a gunoiului e pagubitãria, e o procedura gresita, in urm'a careia cele mai pretiãse substantie se reducu la $\frac{1}{7}$. Thær, Sværtiu, Davy etc. tustrei agricultori renumiti, recomandara unanimu impedecarea dospirei repede a gunoiului prin supra-versarea de pisielau, batucirea prin vite, acoperirea cu pamentu etc., asemene recomandara intrebuintarea-i câtu mai urgenta. In gramada gunoiulu se fia asiediatu in 4 cornuri, batucitu bene si se nu stea neci prea udu, neci prea sventatu, cã-ci in casulu d'intãiu nu se pãte dospí cumu trebue; in casulu alu duoilea se arde si mucescesce, in câtu gazurile cele mai pretiãse se volatilisedia (perdu). Intieptiesce lucrã acelu economu, care asiedia gramad'a sa de gunoiu in dosulu grajdului séu altui edificiu, ori dãca acãsta nu se pãte, o incungiura cu arbori umbrosi, prin ce se evita arsitiã sórelui, suflarea ventului, cari acceleredia dospirea, dar si volatilizarea amonului, care e atãta de insemnatu pentru plante. Loculu pe care jace gramad'a, se fia mai diosu decãtu staululu, cã printr'unu perituu se se pãta scurge pisielaulu d'in staulu in gaur'a sapata langa gramada, si care se intielege, se fia si mai diosu cu ceva, pentru cã pisielaulu versatu pre gramada stracuranduse, se se scurga érase in gaura, si nu in tãte partile. Nu e destulu numai a face gaura de pisielau, ci se recere cã acãsta se corespondia scopului seu, se nu lasa a se perde nimica; e dar de lipsa, cã se fia batucita

cu lutu séu ziduita si acoperita cu scanduri. Numai asiá va impedeá de a se trage in pamentu sucurile pretiöse, si se voru evitá casuri neasteptate. Loculu unde jace gunoiulu inca se se batucésca cu lutu, déca dela natura nu e lutosu. Neci odata gunoiulu se nu jaca prea departe si neci prea aprópe de grajdu, cà-ci in casulu d'in urma se strica zidulu, d'in cauza cà se favorédia formarea salitrei; in casulu d'intaiu se perde pre multu tempu pàna a se scóte gunoiulu d'in staulu si a se cara pre gramada. Acésta neci odata se nu devina mai inalta de 4—5 urme, se se asiedie si calce bene, cá se nu remana gauri, unde gunoiulu se mucediesce, si prin urmare neci cà póte fi vorb'a de o dospire uniforma. Nu va fi spre stricare, ba d'in contra, este fórte folositoriu a se sapá impregiu-ru-i unu perítu, unde se se póta scurge ap'a de plóia si neu'a si se nu se traga in gunoiu séu in gaur'a de pisielau, unde numai ploia si neu'a ce cade nemidiulocitu se demite, asisderea si ap'a de clatitu d'in cuinia. Cine scie si vrea se lucre mai usioru si mai cu sporiu, va face stercoiliniulu (loculu unde jace gramad'a de gunoiu) asia, cá cu comoditate se se póta apropiá ori candu de elu, fàra a se necají in-susi séu vitele sale. De-alungulu càtra gaur'a de pisielau se fia stercoiliniulu de o forma semi-cilindrica, adeca ceva mai afundu cá pe de laturi, pentrucá udulu suproversatu strecuranduse prin gunoiu, se se scurga éراس in gaura si nu pe de laturi, unde nu este loculu lui, si in care casu economulu se pagu-besce, fiendu-cà dupa cumu s'au aratatu si mai susu, acesta e mai pretiosu decàtu balegile.

Cu acestea finescu tem'a-mi propusa, gunoiulu si insemnatatea lui. Scopulu principalu ni-a fostu ací, a da economiloru nostrii rurali o icóna fidela despre acestu fórte pretiosu materialu, care are o valóre ponderósa si nu numai secundaria, cumu cugeta multi.

G. Vintila,
agronomu absolutu la Altenburg.

D'in pomelniculu martiriloru romani dela 1848—49.

(Urmare.)

Clusiu, tómn'a 1848 Vas. Resieru, Ignate Aito-neanu, Ionu Somosfaleanu, Vas. Cuteanu, Ionu Si-posiu, Ionu Aitoneanu, 6 barbati, essecutati prin tri-bunalulu de sange.

1849 Toderu Cenau, Ionu Berariu, Filimonu Mo-rasianu, 3 barbati deto.

25. Ian. 1849 Vas. Chioreanu, 1 barbatu deto.

Martiu 1849 Todoru Becke, 1 barbatu deto.

Anulu 1849 7 barbati omoriti de insurgenti.

Iuniu 1849 Vas. Burca, 1 barbatu prin tribuna-lulu de sange.

Febr. 1849 Georgiu Biske, Ionu Pavelu, Iosifu Pavelu, 3 barbati deto.

Ian. 1849 d'in Dragu 1 barbatu omoritu prin insurgenti.

1849 Belaiu Petru, Belaiu Ilie, Belaiu Irimie, Belaiu Todoru, Belaiu Ionu, Iancu Todoru, Iancu Vasilica, Micle Ionu, Varga Alecsa, 9 barbati prin tribunalulu de sange.

Oct. 1848 Baternai Alecs. d'in Baldu si Simonis Basilu din Sarmasiu mare*), 2 barbati, spendiurati prin sententi'a dreptului statariu.

Turecu Basiliu d'in Catina**), 1 barbatu deto.

14. Febr. 1849 Popu Mihailu d'in N. Falu, 1 barbatu inpuscatu prin tribunalulu revolutionariu.

Moldovanu Ionu, 1 barbatu deto.

Cu numele necunoscuti d'in Monoru 2 barb. deto.

12. Martiu 1849 Theodorus, d'in Valcau, 1 bar-batu deto.

Cu numele necunoscute d'in Samosfalau 4 bar-bati deto.

19. Martiu 1849 Czikudi Alecsandru d'in Dômbu, Kováts Miska d'in Dragu, 1 barbatu deto.

Viragu Ionu d'in Fodorháza (Dob.) 1 barb. deto.

Mester Ionu d'in N. Ujfalu, 1 barbatu deto.

23. Martiu 1849 Popovicu Basiliu d'in Tiagsiór'a, 1 barbatu deto.

Gregorius d'in Feiurdu, 1 barbatu deto.

13. Aprilu 1849 Margineanu Ionu (d'in Apahida), Cosma Ionu, Danu Nicolae, 3 barbati deto.

16. Aprile 1849 Suciu Simione d'in Adalinu, 1 barbatu deto.

Burca Vasilie d'in M. Szamos, 1 barbatu deto.

Cuibus Ilie d'in Macicasiu-ung., 1 barbatu deto.

Cu nume necunoscutu d'in Stana 1 barb. deto.

Martiu 1849 Alecsandru Poponu d'in Tiagsiór'a, 1 barbatu deto.

Szabo Macaveiu, Detesau (?) Macsimu, Grebla Stefanu, Keszutso Condrate (?), Popu Luca, toti d'in Siarmasiu mare, 5 barbati deto.

Fiscuteanu Dumitru, 1 barbatu deto.

19. Aprile 1849 1 barbatu la mand. lui Banco Beniaminu.

Horsan Darcu (?) d'in Novaly (Noi'a), 1 barbatu, la mandatulu lui Gyárfás Antal.

Augustu 1849 1 barbatu au muritu in arestu.

Iuliu 1849 Alesteanu Achimu d'in Argyen***), 1 barbatu, prin tribun. de sange.

11. Martiu 1849 Ionu Prosteanu, 1 barbatu, in-puscatu.

Martiu 1849 Petru Hobole d'in N. Sajo (Siaieu-mare), 1 barbatu, inpuscatu de insurgenti.

Iuniu 1849 1 barbatu ucisu de insurgenti.

Korond, in tómn'a a. 1848 Ilie Kümies, 1 bar-batu, essecutatu sub presidenti'a lui Lad. Détései.

*) Baternai, alias Betraneanu si Simonis, duoi juristi abso-luti, au fostu spendiurati mai inainte de a se incepe guer'a civile.

**) Acesta fusese protopopu gr. cath., omu cá de ani siepte-dieci. Sententi'a mórtei sale fu motivata numai cu preteste de nimicu. Scopula a fostu a terrorisa pe poporu prin spendiurarea mai multoru preoti.

***) Ardany in comit. Dobàcei, séu Argisiu in com. Clusiu?

Komjászeg (Comitiegu), 1849 d'in D. St. Martinu 1 barbatu ucisu prin insurgenti.

Copandu, 1849 1 barbatu inpuscatu de insurg. Kövend, Febr. 1849 d'in Kövend 1 barb. prin tribunalulu revolutionariu.

Lapusnea, Iuniu 1849 1 fem. ucisa de insurgenti.

Malomszeg (Molosigu), 9. Noembrie 1849 9 barbati si 2 femei ucisi de insurgenti.

Marisielu, 20. Iuniu 1849 4 barb. si 3 fem. deto.

Marotlaka (Morlac'a), 9. Noembrie 1848 4 femei; 2 femei puscate, 2 arse pre focu de insurgenti.

Lit'a ungur., in an. 1849 Popa Filimonu, Oloi Lazaru, Irimie Andreiu, Irimie Ionu, Ilie Vasiiu, Valia Iacobu, Ilie Ionu, Ilie Alecsa, Ilie Vasiiu, Ilie Cosanu, Ilie Ilarie, Ilie Eftinia, Olteanu Ionu, 11 barbati si 2 femei omoriti fara judecata la mandatulu lui Bán Pista.

Nasu Petru, Oloiu Todoru, 2 barbati, omoriti la mandatulu lui Ferentz Gyuri.

1849 Popa Vasilie, Illia Demetrie, Illia Maria, 2 barbati si 1 femeia, omoriti la mandat. lui Pápai Lajos, David Bogdi, Szölösi János, Nagy Ferencz, Nagy Pista.

In vér'a d'in 1849 1 barb. trucidatu de insurg.

Iuniu 1849 3 barbati inpuscati prin Tanja Ios. d'in Turd'a si gardistii nationali d'in Agârbiciu.

In tómn'a d'in 1848 Bogia Pantea, 1 barbatu, inpuscatu prin Tanja Iosifu d'in Turd'a.

Örke (rom. Urcu in comit. Turdei), Oct. 1848 6 barbati si 1 femeia ucisi de insurgenti.

+ Silvasiu ungur., 1849 Deacu Tanase, 1 barbatu, la mandatulu lui Bán Pista.

Nagy-Fentős (in distr. Cet. de pétra), Noembrie 1848 2 barbati ucisi de insurgenti.

Iclodulu mare (Dob.), Aprile 1849 Rusu Gligoru, Iosifu Lazaru, Cileca Hurduca, Timocu Onutiu, Martinu Timariu, Ionu Timariu, 6 barbati fura omoriti la mandatulu lui Kászoni János.

Febr. 1849 2 barbati ucisi prin insurgenti.

Calat'a mare (in comit. Clus.), Noembrie 1849 d'in locu 5 barbati deto.

8. Noembrie 1848 13 barbati si 2 femei deto.

5. Martiu 1849 Simionu Tolea, 1 barbatu, prin tribunalulu de sange.

Siomeut'a mare (distr. Cet. de pétra), Noembrie 1848 Buteanu Toaderu, Buteanu Toni, Micu Grigorie, Campeanu Flore, Blanca Iosifu, Méhe Alecsie, 6 barbati ucisi prin tribun. de sange sub Katona Miklos.

Noembrie 1848 Nyege Pavelu, Popu Andreiu, d'in Hoszufalva (Satulu-lungu in distr. Cet. de pétra), 2 barbati deto.

Fenesiu roman., Ianuariu 1849 1 barbatu ucisu prin insurgenti.

Örmező (in comit. Dob.), 1 barbatu deto.

Péntek*), Georgie Gires, 1 barbatu deto.

1848 1 barbatu deto.

Perecénu (in comit. Crasna), Noembrie 1848 Basilie Deheleanu, 1 barbatu deto.

Pogaceo'a (in comit. Turdei), 1848 1 barbatu prin tribun. revolutionariu.

Poién'a (care? cea d'in Alb'a inf.), Ian. 1849 5 barbati ucisi prin insurgenti.

Noembrie 1848 1 barbatu deto.

Martiu si Iuliu 1849 2 barbati deto.

Februariu 1849 6 barbati deto.

Prodanisce (comit. Solnocu med.), 19. Februariu 1848 5 barb. si unu pruncu; satulu fu aprinsu, o copila de 10 ani fu aruncata pre focu in antea tatalui seu care era legatu, unde au arsu; ceialalti torturati de magiari, au muritu de manile loru.

Remetea (in distr. Cet. de pétra), Noembrie 1848 Trifu Nutiu d'in comun'a Sacalasiu, 1 barbatu, prin tribun. de sange sub Katona Miklos.

Rona séu Rogna (comit. Solnocu med.), 2. Noembrie 1848 8 barbati inpuscati de insurgenti, unulu spendiuratu.

Redu (Röd in com. Clusiuului), 1849, de aici 2 barbati ucisi de insurgenti.

Sibâu (Sibo in comit. Solnocu med.), Noembrie 1848 Guncesiu Costanu, Pârvu Petrea, Pârvu George d'in Tranisiu (K. Goroszlo), 3 barbati, cu cointielegerea comis. Décei spendiurati prin comitatu.

Noembrie 1849 Antonu Cretiu, Ioanu Bujoru, 2 barbati, spendiurati la ordinatiunea comis. Décei.

2. Noembrie 1848 2 barbati ucisi prin insurgenti.

Alecsa Monusianu, 1 barbatu, la mandatulu comisariului Détsi spendiuratu.

1849 d'in Sibâu 1 barbatu inpuscatu prin Kemény Farkas.

Dec. 1848 4 barbati ucisi prin insurgenti.

(Va urma.)

Nr. 88—1871.

Protocolulu siedintiei lunare a comit. asoc. trans.

tienuite in 4. Aprile c. n. 1871 sub presidiulu dlui vicepresied. Iacobu Bolog'a, fiendu de facia domnii membrii P. Dunc'a, Em. Macelariu, P. Manu, B. Ursu, P. Rosca, V. Romanu, I. V. Rusu, C. Stezariu, V. Ardeleanu si I. Maximu.

§ 45. Dn. cassariu 'si presentéza raportulu seu despre perceptele si erogatele asoc. dela siedinti'a trecuta pâna la siedinti'a presenta, d'in care raportu se vede, cumu-cà in acestu restempu s'au incassatu 304 fr. 85 cr. si s'au erogatu 505 fr. (vedi Nr. prot. ag. 87 1871).

Se ica spre scientia cu acea, cá sum'a disponibila se se puna in cass'a de pastrare spre fructificare.

§ 46. In legatura cu raportulu d'in §. precedente (45) se referéza in specialu despre banii incursi la asoc. dela siedinti'a trecuta, parte cá tacse de membrii ord. si ajutat., cumu si pentru diplome, parte cá prenumeratiuni la Transilvani'a pre 1871, cumu si cá colecte si contribuii pentru academi'a de drepturi, si anume:

*) Care? cà sunt trei, anume 2 in comit. Clusiu, éra 1 Péntek in Solnocu interioére.

a) cá tacse de membrii ord. si ajutatori, cumu si pentru diplome au incursu 91 fr. v. a. (vedi Nr. prot. ag. 75, 77);

b) cá prenumeratiuni la Transilvani'a pro 1871 10 fr. (vedi Nr. prot. ag. 71, 75 si 84);

c) cá colecte 3 fr. 10 cr. (vedi Nr. prot. ag. 77);

d) cá contribuii pentru academi'a de drepturi 19 fr. 5 cr., d'in care 15 fr. 5 cr. s'au administratu la cass'a asoc. prin dn. redactoriu alu Feder. Ales. Romanu, cá ofertu trimesu d'in partea dlui primariu d'in Bârâscu (Tölgyes), Ioanu Spiriu (a se vedé Nr. prot. ag. 83).

Spre scientia.

§ 47. Dn. cassariu presentéza unu conspectu despre interesele incassate cu 1. Aprile a. c. dupa 26 couponi ai prioritatoru drumului feratu trans., care interese in argintu facu 130 fr., si acela schimbanduse in bancnote v. a., s'au incassatu 156 fr. v. a. (vedi Nr. prot. ag. 85).

Spre scientia.

§ 48. Se mai presentéza d'in partea dlui cassariu unu altu conspectu despre interesele incassate cu 1. Aprile a. c. dupa 11 bucati couponi dela obligatiunile de statu convertite, care interese in argintu facu 23 fr. 20 cr., ér argintulu schimbatu in bancnote 27 fr. 60 cr. v. a. (Nr. prot. ag. 86).

Spre scientia.

§ 49. Directiunea desp. cerc. alu Gherlei (XIII) asterne protocolulu siedintiei subcomitetului d'in 26. Fauru a. c. d'inpreuna cu 25 fr. 10 cr., cá tacse de membrii ordinari, ajutatori si colecte (a se vedé si § 46 lit. a s. a).

D'in amentitul protocolu se vede intre altele, cumu-cà prin staruinti'a nobila a dlui prot. V. Munteanu, s'au inscrisu de membrii ord. ai asociat. toti preotii d'in tractulu protop. alu dsale, cu indetorierea de a'si trimitte competentiele sale pàna in 24. Aprile a. c.; totu-odata d'in partea respectivului subcomitetu, s'au emisu provocari càtra toti membrii asociat., càtra alti inteligenti, cumu si càtra comune pentru spriginirea foiei asoc., cumu si latirea aceleia intre poporu (vedi Nr. prot. ag. 77).

Se iea spre placuta scientia.

§ 50. Directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I) asterne protocolulu siedintiei subcomitetului d'in 27. Fauru a. c. st. v. d'inpreuna cu sum'a de 12 fr. v. a., d'in care 8 fr. contribuii dela unii domni pre 1870, ér 4 fr. cá colecta pentru academia, adunata prin studentele d'in Clusiu, Ioanu Baci delà unii contributori d'in comun'a Sioimusiu, si publicata in Nr. 76 1870 alu Gazetei Transilvaniei, (a se conferi si § 46 lit. c. si d.).

Totu-odata d'in protocolulu subcomitetului resp. se vede, cumu-cà in interesulu spriginirii si latirii foiei asoc., cumu si pentru sporirea fondului asociat., s'a decisu a se luá dispositiuni in o adunare gener. cerc. a despart. resp., ce s'a conchiamatu pre a dou'a dî de Pasci (vedi Nr. prot. ag. 78).

Se iea spre placuta scientia.

§ 51. Directiunea despart. cerc. alu Fogarasiului (II) asterne protocolulu siedintiei subcomitetului d'in 11. Martiu a. c. d'inpreuna cu sum'a de 41 fr. v. a., d'in care 25 fr. tacse de membrii ajutatori ai despart. resp., ér 16 fr. tacse pentru diplome de membrii ord. cu aceea observare, cà, dupace respectivii domni, cu ocasiunea viitórei adunari gener. tienende la Fogarasiu, voru respunde tacsele statutale, totu atunci se li-se estradea respectivele diplome (a se conferi si § 46 lit. a.).

D'in protocolulu respect. subcomitetu se vede, cumu-cà acela in siedinti'a sa, pre langa alte afaceri curente, s'a ocupatu cu urmatóriele:

a) S'a luatu scientia despre formarea agenturelor comunali in cerculu pretoriale Zernesci.

b) S'au facutu dispositiuni pentru tienerea unei adun. gen. cerc. pre 2. Aprile a. c. cu scopu de a se alege o comisiune pentru facerea pregatirilor necesarie, pentru primirea adun. gen. a asoc. tienende la Fogarasiu, cumu si a altei adun. gen. cerc. a desp. resp. cu terminulu pre 13. Aprile a. c., cu scopu de a vedé, déca despart. cerc. resp. e deplinu constituitu ori ba, si mai alesu, in càtu privesce infientiarea agenturelor comunali.

c) In fine directiunea resp. cere a i se trimete 50 ecsempl. d'in regulamentul asoc. (vedi Nr. prot. ag. 80).

Conclusu. Lucrarile subcomitetului resp. atinse sub punctulu a) si b), se li-au spre cea mai placuta scientia, ér in càtu pentru ecsemplariale d'in regulamentul, cerute de directiunea amentita ad p. c., de óre-ce de presente nu se mai afla ecsempl. tiparite, la propunerea dlui Vis. Romanu se decide, cá regulamentul se se tiparésca de nou in 2000 ecsempl. si totu-odata se se rescrie respectivei directiunei, cumu-cà indata dupa tiparirea regulamentului i-se voru espedá ecsemplariale cerute.

Secret. se insarcinéza cu punerea in lucrare a acestui conclusu relativu la tiparirea regulamentului, avendu in vedere cualitatea chartiei, frumseti'a tipariului, cumu si eftinatatea, pre càtu se póte, a pretiului de tiparire.

§ 52. Dn. secret. I. G. Baritiu trimete la acestu comitetu 156 ecs. d'in Transilvani'a pre 1870, d'in care 90 ecs. complete, ér 66 necomplete, lipsindu Nr. 1, mai incolo 16 fasc. d'in magazinulu pedagogicu, 6 fasc. d'in societatea pentru invetiatur'a poporului romanu, 2 pacuri cu diurnale vechi, cumu si unu pacu acte si manuscripte degiá tiparite in foia; totu-odata dn. secret. I. arata, cà a retienutu in depositu spre vendiare 8 ecsempl. d'in Transilvani'a pre 1870, cumu si 1 ecsempl. spre a suplini defectele d'in Nrii foiei, la unulu séu altulu d'intre abonatii respectivi, cà Revist'a scientifica, organu pentru vulgarisarea scientieloru naturali, aflatórie numai in 1 ecsempl. a daruit'o, la cererea espresa a directiunei scol. normale d'in Brasiovu, pentru scól'a normala romana de acolo,

ér d'in fói'a societatiei Romanismulu a primitu numai 3 ecsempl.

In fine totu cu acea ocaziune, prin charthi'a de pres. 18. Martiu a. c., cere a i-se asemná o anticipatiune de 200 fr. v. a. pentru suportarea speseloru edarei fóiiei asoc. (vedi Nr. prot. ag. 79).

Conclusu. Ecsemplariale trimese d'in Transilvani'a pre 1870, cumu si diurnalele si celealalte acte, se predau dlui bibliotecariu pentru a se asediá si pastrá in bibliotec'a si resp. in archivulu asoc., ér cerut'a anticipatiune de 200 fr. se asemnéza spre esolvire la cass'a asoc.

§ 53. Secret. II. aduce la cunoscentia, cumu cá dn. G. Baritiu, la insarcinarea delegatiunei societatiei academice, a facutu dispositiune, cá 1 ecsempl. d'in Tacitus, tradusu de repausatulu G. Munteanu, se se predea pentru bibliotec'a asoc., deci priminduse cestionatulu opu, si-ia voia a propune, cá se se recomande publiculu romanu pentru cea mai caldurósa imbratiasiare.

Se alege o comisiune in persónele domniloru membrii I. Rusu si Vis. Romanu, spre a referá in acestu obiectu, in un'a d'in siedintiele viitórie ale comitetului.

§ 54. Aducúnduse inainte, cá in cestiunea legatului repausatulu Ioanu Piposiu, facutu in favórea asoc. la provocarea comit. d'in 6. Dec. 1870, neci pàna acumu inca nu s'a primitu cerut'a informatiune dela plenipotentiatulu asoc. dn. advocatu dr. Lazaru Petco, d'in acestu incidente, dn. cons. si membru alu comitetului E. Macelariu, se afla indemnatu, a face urmatórea propunere:

Considerandu, cá dn. dr. Lazaru Petco, caruia, in calitate de advocatu plenipotentiatu alu asoc. prin charthi'a comitetului d'in 8. Iuliu 1868, i-s'a incredintiatu representarea si apararea intereseloru asoc. in afacerea legatului, facutu asoc. prin repausatulu Ioanu Piposiu in suma de 700 fr. m. c. etc., in decursu de atátu tempu, neci chiaru la espres'a provocare a acestui comitetu d'in 6. Dec. 1870, n'a relationatu incóce, despre adeverat'a stare a lucrului, cu tóte ca terminulu pusu de 14 dile, de multu a espiratu: deci se propune, cá susu-amentitulu Domnu se se provoce pre calea publicitatiei a satisface respectivei provocari.

Facia cu acést'a propunere dn. cons. P. Dunc'a afla mai corespundietoriu, cá asta-data se se mai provoce susu-numitulu domnu, a satisface charthiei si respective provocarei comitetului in obiectulu cestionatu, de-adreptulu (quo ad personam) prin unu ursoriu, ér nu pre calea publicitatiei, deci propune, pre bas'a anteacteloru, a i-se trimete unu ursoriu, cá in casulu, candu neci acestu pasiu n'ar avea resultatulu doritu, comitetulu se va afla motivatu a'lu provocá si pre calea publicitatiei.

Dupace se discutara ambele propuneri, in urma facúnduse votare, comitetulu adoptà propunerea dlui cons. gub. Dunc'a.

§ 55. Secret. II. raportéza, cá d'in Transilvani'a de pre 1870 a depusu 5 ecsempl. spre vendiare in librari'a lui Filtseh pre langa rabatu 25% (Nr. prot. ag. 82)

Spre scientia.

§ 56. Cu verificarea protocolulu siedintiei acesteia se incredintédia domnii membrii P. Dunc'a, E. Macelariu si P. Manu.

Sibiuu datulu cá mai susu.

Iacobu Bolog'a,
vicepresied.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu in 7. Aprile c. n. 1871.
P. Dunc'a. E. Macelariu. P. Manu.

Ad Nr. prot. sied. 88—1871.

Publicarea baniloru incursi

la asoc. dela siedinti'a lunaria a comit. asoc. d'in 7. Martiu c. n. a. c. pàna la siedinti'a aceleuia d'in 4. Aprile 1871 c. n.

1. Dela dn. asesoriu la judecatori'a urb. in Muresiu-Osiorheiu Ioane Badila, cá tacse de m. ord. pre $\frac{69}{70}$ 5 fr.
2. Dela dn. profesoriu Ioane Maximu tacsca de m. ord. pre $187\frac{1}{1}$ 5 fr.
3. Prin directiunea despart. cerc. alu Gherlei (XIII) au incursu:

I. Cá tacse de m. ord. noui.

a) dela dn. parochu in Násálu Vas. Popu, tacsca de m. ord. nou pre $187\frac{1}{1}$ 5 fr.; b) dn. proprietariu in Bontiu, Ioane Lemény tacsca de m. ord. nou pre $187\frac{1}{1}$ 5 fr.; c) dn. parochu in Kétel, Ales. Crestinénu tacsca de m. ord. nou pre $187\frac{1}{1}$ si pentru diploma 6 fr.

II. Tacse de m. ajutatori.

a) Dela dn. par. in Bontiu, Dionisiu Deacu 1 fr.; b) dn. par. in Nicol'a, Petru Rusu 1 fr.; c) Dan. Farkas d'in Nicol'a 1 fr.; d) Macaveiu Oniti'a 1 fr.; e) Mich. Popu 1 fr.; f) Onisie Moldovanu 1 fr.; g) dn. par. in Bungardu, Mateiu Popu 1 fr.; h) dn. par. in Sz.-Ujfalú, Vas. Crestineanu 1 fr.; i) dn. par. in Enciu, Georgiu Murasianu 1 fr.; k) dn. par. in Centea, Athan. Radu 1 fr.; l) dn. par. in Feketelak, Gavv. Moldovanu 1 fr.; m) dn. par. in Melegföldvár, Ioane Borsianu 1 fr.; n) dn. par. in Copru, Iacobu Silviu 1 fr.; o) dn. par. in Simboru, Nicolau Raduli 1 fr.; p) dn. par. in Manyik, Athanasiu Grama 1 fr.; q) dn. par. in Veresháza, Elia Szilasi 1 fr.

III. Cá colecte.

a) Dela Sim. Popu, econ. 30 cr.; b) Petru Cicleanu 40 cr.; c) Chiforu Filipu 50 cr.; d) Alessa Murasianu 40 cr.; e) Sim. Margineanu 50 cr.; f) Ioanu Popu 50 cr.; g) Sim. Dorh'a 50 cr. Sum'a totala a tacselor de m. ord. si ajutatori de sub I. si II, cumu si a colectelor de sub III. face 35 fr. 10 cr., d'in care, retienenduse pentru spesele despart. resp. 10 fr. v. a., s'au trimesu la fondulu asoc. 25 fr. 10 cr.

4. Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I) s'au trimesu, si anume: a) cá contribuii pre 1870, adunate prin zelulu parochului Nic. Mihaltianu, dela St. Chiuchimbanu 2 fr.; Florea Parvu 2 fr., Georgie Vesmecu 2 fr.; Georgie Cocorandu 1 fr. si N. Iuvelca 1 fr.; cu totulu 8 fr. v. a.; b) prin zelulu tenerului studente in liceulu rom. cath. d'in Clusiu, Ioanu Baciu, s'au adunatu dela cátivu locuitori d'in comun'a Sioimusi in favórea academiei romane de drepturi, 4 fr. v. a. (publicati in Nr. 76 1870 alu Gazetei Transilvaniei).

5) Prin directiunea despart. cerc. alu Fogarasiului (II) d'in cerculu Branului, s'au trimesu cá tacse de membrii ajutatori ai despart. resp. si anume: a) dela dn. par. Ioanu Runcianu 1 fr.;

b) dn. par. Ioanu Ceposu 1 fr.; c) dn. docente Ales. Runcianu 1 fr.; d) dn. doc. Georgiu Manoiu 1 fr.; e) dn. doc. Ioanu Tisc'a 1 fr.; f) dn. doc. Bartol. Bude 1 fr.; g) dn. doc. Nicod. Danu 1 fr.; h) dn. jud. com. Ioanu Sierbanu 1 fr.; i) dn. jude com. Georgiu Voda 1 fr.; k) dn. jude com. Ioanu Giagea 1 fr.; l) dn. jude com. Tom'a Potcova 1 fr.; m) dn. v.-jud. Zenobiu Enescu 1 fr.; n) dn. v.-jud. Ioanu Bangell'a 1 fr.; o) dn. v.-jud. Ioanu Bancilla 1 fr.; p) dn. v.-jud. Nicolae Cogeau 1 fr.; q) dn. v. judele Ioanu Gărbacea 1 fr.; r) dn. v.-jud. Nic. Mitioiu 1 fr.; s) dn. doc. Moise Nedelescu 1 fr.; t) dn. doc. Ioanu Balc'a 1 fr.; u) dn. v.-not. Ioanu Negulicciu 1 fr.; v) dn. representante Ioanu Cofeiu 1 fr.; w) dn. repres. Ioanu Hamzea 1 fr.; x) dn. comerciantele Ioanu Moldovenescu 1 fr.; y) dn. v.-judele Nic. Bobocu 1 fr.; z) dn. oratorele And. Martinu 1 fr.

Totu prin directiunea desp. Fogarasiului s'au trimesu d'in cerculu Branului, cá tacse pentru diplome, ce au se se dea respectivilor membrii, numai dupace mai antaiu voru depune tacs'a statutale de 5 fr. si anume: a) dela dn. ases. Nic. Penciu 1 fr.; b) dn. chirurgu Nic. Tientea 1 fr.; c) dn. not. Aldimiru Badiu 1 fr.; d) dn. not. Ilariu Plotogea 1 fr.; e) dn. not. Iac. Zorc'a 1 fr.; f) dn. not. Nic. Puscariu 1 fr.; g) dn. not. Ioanu Puscariu 1 fr.; h) dn. vice-not. Nic. Voinescu 1 fr.; i) dn. cancel. judec. Nic. Popu 1 fr.; k) dn. propriet. Nic. Grozea 1 fr.; l) dn. jud. Ioanu Gărbacea 1 fr.; m) dn. jud. Ioanu Manecutia 1 fr.; n) comun'a Zernesci 1 fr.; o) comun'a Poian'a marului 1 fr.; p) comun'a Tohanulu vechiu 1 fr.; q) comun'a Tientiariu 1 fr.

Deci sum'a trimesa cu ast'a ocaziune prin direct. despart. cerc. alu Fogarasiului, face cu totulu 41 fr. v. a.

6) Prin dn. redactoriu alu Federatiunei, Ales. Romanu s'a inaintatu la asoc. cá contribuire pentru fondulu academiiei rom. de drepturi, trimesa d'in partea on. primariu comunale, d'in Bă răsenu (Tölgyes) Ioanu Spiriu, sumusior'a (publicata in Nr. 28 alu Feder. 1871) de 15 fr. 5 cr.

Sibiin, in 4. Aprile 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Bibliografia.

Au esitu de sub tipariu:

Opurile lui Caiu Corneliu Tacitu,

traduse de G. I. Munteanu, directoriu si profesoriu la gimnasiulu romanescu gr. or. d'in Brasiovu, membru alu societatei academice rom. d'in Bucuresci etc.

Date in tipariu sub auspiciile societatei academice dupa decessulu d'in viétia a traductoriului. Biografi'a lui G. I. Munteanu alaturata. Sibiiu. Tipariulu tipografiei lui S. Filtsch (W. Krafft) 1871. 8° midiulocú 39 1/2 cole, séu 614 pag. si totusi pretiulu numai 2 fiorini 80 cr. séu 6 lei noi.*)

Acestu opu se póte trage prin tóte librariile d'in tíera, cumu si de-a dreptulu dela redactiunea „Transilvaniei.“

(Venitulu curatu cátu se va potea scóte d'in pretiulu acestei carti, e destinatu de cátra societatea academica romana in ajutoriulu veduvei si alu orfanulu remasu dupa repausatulu.)

*) Vedi si cele insemnate dospore acésta traductiune in Nr. 6 alu Transilvaniei d'in an. c. la pag. 72.

Primum dela rev. sa dn. Ioanu P. Papiu dein Gherla urmatori'a programa, pe care o recomandamu atentiunei barbatiloru ocupati pe terenulu instructiunei si pe celu bisericescu:

Program'a „PREUTULUI MIRENU,“ foia bisericésca, scolastica si literaria.

„Preutulu mirenu“ va esi in totu lun'a de duoe ori, adeca la 1. si 15. a fiacarei luni in cuprinsu de 2 cóle tiparite in formatu (cuartu) mare — si va avea de scopu:

a) Bisericescu a referi despre starea lucrureloru bisericesci si reportulu bisericeei gr. cat. facia cu ale altoru confesiuni; — referentiile clerului, facia cu poporulu si vice-versa, aperarea intereseloru bisericesci, sustienerea in vigóre a dreptureloru ei activice, nationali si confesionali; explicarea ceremonieloru rituali si delaturarea dateneloru superstitiose.

Va nesui mai departe prin indemnari a midiuloci inbunatatirea starei materiali a bisericeiloru si a clerului; intemeierea si eventualmente inmultirea fundureloru bisericesci, — a sustiené si propagá moralitatea in poporu, a'i castigá atragere cátra confesiunea si rcligiunea avitica si a-lu pune in pusetiune de a-si cunósce demnitatea cá atare — sustienendu in evidentiá tóte despusetiunile facuta si ordinatiunile emanate in interesulu bisericeei si alu religiunei — si publicandu cerculandele si ordinatiunile ven. ordinariate diecesane cu invoirea acestor'a,

b) Scolasticu cá organu pentru inaintarea culturai poporului va aperá interesulu scóleloru romanesci in genere si alu celoru confesionali in specie; va aretá reportulu acestor'a facia cu cele comunali prin aplicarea legei scolastice si midiulócele necesarie spre sustienerea scóleloru, nesuinduse a delaturá si a micisiorá tóte piedecele obvenitórie in cultur'a poporului romanu. — Va desfasiurá mai incolo principie salutarie spre ajungerea la scopulu invetiamentului poporale, dandu indemnulu la introducerea regulata a conferintiiloru invetiatoresci — aretandu agendele acestor'a si reportandu resultatulu loru. Va desvoltá principie metodice si didactice statorite prin barbati renumiti de scóla, producundu parerile acestor'a relative la scóla populara; mai departe va pune in evidentiá prin corespondentie autentice starea scóleloru d'in diecesele romane greco-catolice, comparandu-o cu scólele altoru confesiuni d'in patria si aretandu despusetiunile facute in interesulu invetiamentului poporale; va nesui pentru intemeierea si eventualmente sustienerea si inmultirea fondureloru scolare — publicandu concurse de statiiuni si prin statorirea de premie dupa potenti'a — va dá indemnulu de emulatiune nobile atátu prin propunerea de a resolvá probleme si intrebari scolastice corespondietórie, cátu si prin laudarea invetiatoriloru celoru energiosi in sfer'a de activitate si, publicandu ordinatiunile emanate in interesulu invetiamentului, va aretá cailile posibili spre ducerea loru in deplinire.

c) „Preutulu mirenu“ cá atare se va ocupá cu literatur'a bisericesca in genere si a bisericeei greco-catolice in specie, cu cunósccerea istoriei bisericeei romane si a ritului, cu publicarea de documente si acte istorice si limbistice, cu biografiile barbatiloru renumiti si bene meritati de scóla si biserica, incunoscintiarea opureloru literarie, si totu ce se referesce la literatur'a limbei romane, éra in

d) Varietati va cuprinde notiie succinte si autentice despre totu ce se referesce la biserica, scóla si literatur'a, urmandu une-ori cáte o predica ori disertatiune.

TABLELE DE PARETE

ale domniloru docenti dela Lapusiu venira si la acésta redact. Asia table de scrisu si de cetitu inca nu s'au vediatu nicairi in scólele romanesci. Vomu revení la ele in Nr. viit.